

Brașov, 12 Maiu st. v.

„Cu părere de rău și cu mâna tremurândă mă apucă să scriu, dăr pôte că auzind că rătăciți și stricați se vor îndrepta și acesta imi va fi spre bucurie. Am înțeles dela un preot, că consistoriul a provocat pe toți parohii a'i arăta, din ce cauză se necinstesc Duminecele și sârbătorile și ce măsuri ar fi de luate, ca să înceteze aceste necinstiri. Nu știu ce vor fi împărțit preoții, dăr trebuie cu oricâ chip să se stîrpescă răul din rădăcină. După părerea mea isvorul răului este în rëndul antieiu *lucsul* și *demoralisarea*. Suntem cea mai mare parte lucrători în ocele din Staendorf și Anina, cale de 8 ore de Sasca-montană, venim la două-trei săptămâni acasă, unde ședem câte 2—3 zile, apoi luăm erăși straița la șold și ne ducem la lucru. Cele două-trei zile, cât ședem acasă, ne îmbrăcăm în haine scumpe, cu căpăt și pantalon, punem ceasă la buzunar, așa că ar crede cineva, că suntem spahii; er femeile se îmbracă în haine de mătase, unele chiar și cu pălărie. Portul românesc numai pe câte un moș ori o babă îl mai ved. Lucsu pe noi, lucsu și în casă: la ferestri vei ved perdele de stofă scumpă dela fabrică, pe patur și pe mese cersafuri și cuverte scumpe, er în perini și n strejacuri (saltele) frunză de fag, dulapuri cu oglind, la unii și sobe scumpe zugrăvite. Apoi demoralisarea a pârșit adencu între noi. Petrecerile publice prin birturi tinu noptea intrăgă și nenorocirea e, că la ele se aduc și copii dela 4 ani în sus. Unde mai pui apoi injurăturile și alte vorbe urite și batjocoritore. Er la tôte acestea punu apoi vârfu concubinatel. Etă rele, care aduc după ele necinstirea Duminecei și a sârbătorilor și sârcirea noastră!“

Așa ne scrie un bun creștin din Sasca-montană, care îngrijat adencu fiind de starea morală și materială a poporului, în mijlocul căruia trăsce, și-a călcat pe inimă cu nobilul cuget de a ved odată îndreptându-se acestă tristă stare de lucruri, care e una din cele mai mari nenorociri pentru un popor.

Îngrijirea, de care e cuprins bunul nostru creștin, a dat de gândit și consistoriilor noastre bisericesci. Sinodul eparhiei Aradului a și adus o hotărare, ca consistoriul aradan și celu oradan să adune prin organele lor subalterne date amărunchite din fiă-care comună despre suferințele, slăbiciunile, datinele rele și patimile, de care suferă poporul, și pe temelul acestor date consistoriele, cel din Arad, Oradea-mare, Caransebeș și Sibiu, să ia măsuri potrivite pentru stîpirea relor.

E adevărat, că vitregimea timpurilor, necazurile dîlnice și suferințele ce le îndură poporul au adus multe din aceste rele pe capul lui, și mai cu semă amarul, de care este plin sufletul din cauza nedreptăților ce le îndură din partea vitregei stăpâniri, l'au împins în brațele multor patimi, avându nenorocita credință, că în vârtejul lor va afla alinare, decă va uita câteva cesuri de necazurile și suferințele cel bantue.

Un altu păcat mare mai e, că prin multe părți poporul nu s'a știut feri, și nici frunțașii lui nu și-au pré bătut până acum capul sel ferescă de apucături, datine și deprinderi rele de-ale streinilor, cum e și lucsul, care duce la pierderea portului național, viața destrăbălată, care a degenerat apoi până la concubinate, și lipsa de religiositate, preferind a petrece Duminecele și sârbătorile în cârciumă și n alte

petreceri, în timp ce ar trebui să petrecă în sfânta biserică.

Nu așa au trăit moșii și strămoșii noștri, cari prin viața lor morală, cumpetată și religioasă ni-au păstrat cele mai scumpe ale noastre averi: religia, portul, datinele și obiceiurile, limba și naționalitatea.

Decă și ei în necazurile și suferințele lor, care au fost înmii de multe și mai amare, și-ar fi căutat alinare în cârciume, în viață și petreceri destrăbălate, în lucsu și n alte patimi, astăd am fi un neam perdut și uitat pe fața pământului, și nu s'ar mai vorbi de noi decât cu hulă și cu batjocură.

Ar trebui să și deschidă ochii poporul nostru și să vadă, că viața nemorală, destrăbălată și necumpetată, lipsa de religiositate, pierderea frumosului seu port, a datinelor și obiceiurilor sale, apucăturile și deprinderile rele luate dela streini, lucsul și alte patimi, care l'au necinstesc, fac bucuria dușmanilor lui.

Din contră să caute, cu tôte necazurile și suferințele lui, să se ridice mai pe sus de cei cari îi voesc peirea, să caute să fiă exemplu de hârniciă și vredniciă, să se arate vrednici de numele de Român, să păstreze cu scumpătate, chiar cu jertfa vieții, comorile cele prețioase ce ni-li-au lăsat moștenire bravii noștri moși și strămoși: religia, portul, datinele și obiceiurile, viața morală și cumpetată, limba și naționalitatea, comori cari ne-au dat puterea să ne strecurăm printre tôte vijeliile timpurilor vitrege de sute de ani.

Au mare răspundere preoții și învățătorii noștri, cari nu și împlinesc chemarea lor sfântă față cu poporul, care li-s'a încredințat sel păstorască și sel învățătură. Și totu așa de mare e și răspunderea celorlalți cărtu-

rari ai noștri, cari învățându-se în mijlocul poporului nul îndrumază pe calea cea bună și adevărată, pe calea binelui și a mântuirii.

Patimile sunt lanțurile cele mai grele, care tinu pe un popor în cea mai cumplită sclăvia. Ele l'au fac robul altora înjosindu-l la trepta de vită.

Ajungă-ne cât am suferit și am fost rob. Să ne croim traiul după puterile noastre, să ne ferim ca de foc și apă de patimi, de apucături și de deprinderi rele, de viață destrăbălată și imorală, care ne duce la sapă de lemn, să ne iubim și cinstim biserică, portul, datinele, limba și naționalitatea noastră, și făcându tôte acestea, putem privi cu liniște la zilele viitoare, care ne vor aduce mântuire.

Astfel vom face să fim respectați de dușmanii noștri și vom pune stavilă nedreptăților din partea lor, ne vom croi un viitor de aur, căci vom avea puterea de a infrange oricâ vijeliă, vie ea din oricâ parte.

Revsita politică.

Dinăuntru. În afacerea gimnasiun din Beiuș. Preoțimea română gr. cat. din archidiaconatul Sătmăruului a ținut o conferință în ziua de 20 Maiu n., în care s'a desbatut și cauza școlilor române gr. cat. din Nir-Aciad și Nir-Adon și St.-Georgiu-Abran. Toți cei de față cu cea mai mare însuflețire și în unanimitate au primit un proiect de memorandum, în care cauza e tractată cu deamărunt. În acest memorandum preoțimea adunată s'a declarat cu tôte stăruința și energia pentru a se convoca în cel mai scurt timp sinod; memorandumul se va așterne ordinariatului diecesan oradan. Decă acesta nu va face nimic, se va face apel la forul metropolitan și chiar la scaunul papal din Roma pentru vindicarea relor și apărarea școlilor române gr. cat. La conferință au

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.“

Dracul păcălit

— Poveste —

Odiioră era vecină împărăția Perșilor cu a Parților.

Poporele acestea se răboiau între sine fără întrerupere. Erau sleite și ostentite de totu din pricina vecinilor neînțelegeri, așa că amândouă poporele doriau pacea, cum dorește orbul lumina. Craiul Perșilor, un om sâlbatic și fără de astempăr, cu numele Zobor, nici că vrea să audă de pace, ba c'o sînguintă diabolescă jidăria mereu pe Parți, cari lăsându-se cu el în lupte, erau biruiti pretutinden, er casele și ogorele lor pustiite prin fier și foc de ostașii neîmpecați ai craiului Zobor.

Vedându acestea Artaban, craiul Perșilor, a dat poruncă să se adune toți preoții și filosofii țerei sale într'o mare adunare, ca să se sfătuescă în ce chip ar pute pune odată capet acestor vârsări de sânge.

În sala de sfătuire era de față o mare mulțime de popor, învățați și ne-

învețați, și de dimineța până sera nu s'a vorbitu nimic decât despre răboiu, când deodată se lăți ca un fulger vestea, că Perșii au trecut în hotarele lor și că s'apropia cu iuteț de cetatea lui Artaban, avându de gând sel l'prindă pe el și pe toți sftnicii sei.

Ce era de făcut? Toți se gătira de fugă.

„Ar mai fi un mod, prin care ne-am pute mântui de primejdii, iubiții mei,“ duse craiul trimetându pe toți sftnicii sei acasă și poruncind numai celor mai credincioși să rămână cu el.

„Care-ar fi acela, Maestate? Ce vom face noi acum?“ întrebă unul dintre aceștia.

„Haideți cu mine în pimnița cetății. Acolo veți ved voi,“ duse Artaban cu mahnire.

Ei merseră. Când ajunseră sub uriașă boltitură, le porunci craiul numai decăt să facă două șiruri, sel și aprindă faclele și sel ridice în sus, ca sel vedă bine; el apoi lov de trei ori cu sabia sa o mare și neagră petră plină de mucegaiu, dicându: „arată-te! arată-te!“

Cum duse el vorbele acestea, se iviră numai decât nise flacări vinete de sub piatră și se formară într'un stêlp de fum grozav, așa că de spaimă toți credincioșii lui Artaban fugiră, afară de patru.

Din mijlocul fumului se desfăc în fața vederii lor o figură fără de formă deslușită, părea că-i maimuță și nu-i maimuță. „Ți-era grză să te uiți la ea. În mâna ei ținea o furcă cu două corne și, ca sel nu mai lungim vorba, — era dracul.

„Așa-i, că pe mine m'ai chemat, craiule Artaban? Ei, poruncesce-mi ce vrei!“ duse dracul c'o voce grsă și ca eșită din pământ.

„Cine ești tu?“ întrebă craiul făcându un pas înderēt. „Ba dău eu nu te-am chemat pe tine.“

„Eu sunt Asmodeus“, răspuse figura, „și decă am venit aici din depărtări de mii de post, spune-mi ce vrei, căci altfel te sfertic.“

„Ei, dăr, domnul meu Amadeus!“ răspuse Artaban, „bine dicit, că noi am av sel și grăim câte-va vorbe. Mai

ânteu și mai anteu noi vrem să ne dai o ploacă, din care nici-odată sel nu se gate vinul. Am av lipsă și de-un astfel de scaun, pe care decă se va pune cineva să sedă, sel nu sel mai potă scula, fără de voia mea. În fine am dori s'avem o sabie, care în răboiele noastre totdeuna sel ne fac biruitori.“

„Înțelept om ești tu, Artaban“, duse Asmodeus răsucindu și grozavele lui musteți, „dăr știu tu, că pentru tine aștept eu de de ce ani aici. Scaunul, ploca și sabia le vei av, decă vei sta la tocmelă, auți?“

„Se înțelege, că stau,“ răspuse Artaban, er perul din capetele celorlalți se făc vulvoi.

„Asta-i bine,“ duse dracul aruncându în jurul seu o privire viclenă. „Așader cu acul care-lu porți tu pe piept, sel faci sel picure pe piatră acăta neagră căți-va picuri de sânge din degetul cel mic din mâna stângă.“

Artaban făc așa.
„Destul ne este,“ s'auți de sub petră cea neagră, când craiul împlini dorința dracului.

fostu de față Rdss. d-nu Vicariu, patru d-ni protopopi și toți preoții venerați din toate districtele protopopesci de pe teritoriul Sătmăruului. Brava preoțime a diecesei oradane se meargă'nainte cu curagiul și bărbăția strămoșilor noștri, căci apără o cauză sfântă și dreptă. Cu ea este întregu poporul român din Ardeal, Bănătu și Țera unghurească. Trebuie să se pună odată stavilă uneltirilor guvernului în contra bisericii, școlii și limbii românești. Unde se apără o cauză sfântă și dreptă, e și Dumnezeu alături cu ajutorul său cel puternic.

În ședința dela 22 Maiu n. a camerei magnaților s'a discutat proiectul de lege pentru studiul limbii grecești. După ce președintele Vay Miklos deschise ședința luă cuvântul Gyulai Pal, care a spus, că nu primesce proiectul, fiindcă prin el se nascu confuziuni în învățământul public. Vorbi apoi Hunfalvy Pál. Duse, că proiectul va avea înfruntări păgubitoare asupra culturii maghiare. Proiectul acesta, duse Hunfalvy, va înstrăina copiii claselor domnitore dela limba grecească, lucru care va avea rele urmări; deci nu primesce proiectul. Kun Geza asemenea susțină, că cei ce voru absolva gimnaziul fără de a fi studiați limba greacă nu se voru pute aplica la academiile din străinătate în rândul studenților ordinari, căci le voru lipsi calculul pentru limba grecească din testimoniul de maturitate. Cu toate acestea proiectul se primi în general, deși I. P. S. Sa Metropolitul Vancea a cerut modificări în interesul școlilor susținute pe spesele singuraticilor confesiunii. La desbaterea specială br. Rudnyánszky Iozsef a făcutu câteva observări privitoare la § 2 din proiect propunându, că din considerații didactice traducerea în școlă a classicilor greci să se facă în legătură cu propunerea literaturii maghiare. Metropolitul Vancea a propus a § 2 următoarea modificare: Cetearea classicilor greci să se facă în limba aceea, care este limba de propunere a respectivului institut. Ministrul Csaky însă nu primi această modificare fiindcă, duse Csaky, eu consideru ocupația traducerii classicilor grecești în limba maghiară ca o parte întregitoare a studiului literaturii maghiare și asta cu atât mai vârtos, că sunt institute cu limba de propunere, cari n'au traducerii din classicii prescriși în planul de învățământ. În urma acesta modificarea propusă de metropolitul Vancea a cădutu. La § 3 I. P. S. Sa a propus să se modifice prima propoziție astfel: „Gimnaziile, cari nu stau la dispoziția său sub conducerea ministrului de culte și instrucțiune publică, precum și cele două gimnazii cu caracter bisericesc gr. cat. atârnu dela libera voință a susținătorilor lor.“ Ministrul Csaky însă și-a reînnoit ru-

garea, ca să se păstreze paragraful așa cum e, fără de nicio modificare; în urma acesta și a doua propunere de modificare a Escelenței Sale a cădutu. Astfel și camera magnaților, ca și camera deputaților, a săvârșit atentatul, chiar în contra legii școlilor medii din 1883, asupra autonomiei bisericilor noastre care dispun de școlile, ce din averea lor le susține. Despotismul și-a ajunsu culmea!

Era cu neputință, ca cu privilegiul debaterilor asupra proiectului kossuthistilor d'a se revizui legea incolatului să nu se provoce în camera deputaților din Pesta scandalu. Kossuth, care nu vră să recunoscă pe Monarchul nostru de capu al statului și nici legătura ce există între amândouă jumătățile monarchiei, nu mai e cetățenul ungaru. Kossuthistii au vrut să'l reînnoșască printr'o nouă lege, care să schimbe legea incolatului, în puterea căreia dușmanul dinastiei și al națiunilor nemaghiare și-a perditu dreptul de cetățenul ungaru. Unu kossuthist a spus, că respinge proiectul însemnă a „huli pe Dumnezeu.“ Au și nădrăvni unghurești! Kossuth pus alături cu Dumnezeu! Asta e fostu în adevăr o hulire a atotputernicului și pre bunului Dumnezeu, de aceea președintele dietei a și găsit cu cale, de sigur, că mai multă de rușinea lumii creștine, a da peste nasu kossuthistului. În cursul debaterilor Kossuthistii s'au năpustit asupra celor, cari au vorbit pentru respingerea proiectului. Unu din aceștia i-au strigat kossuthistii: „miserabile! cară-te de aici!“ și alte vorbe de acetea. În larma și șgomotul ce era nu se mai aușiau vorbitorii. Vom vedea ce va urma după ce se va respinge proiectul, care nu e altceva decât o demonstrație în contra dinastiei și a națiunilor nemaghiare, pentru-că se cere prin el reînnoșcarea celui mai neimpăcatu dușman al lor.

Din afară. Deputatul francez Dreyfus a tipărit de curend o broșură politică, în care națiunea franceză e provocată să ia arma în mână și să declare războiu Germanilor. Dreyfus își motivează cetezarea sa ideă cu aceea, că chiar în parlamentul german s'au aușit declarații de natură a încurajarea pe Franța la un războiu, fiindcă Germania nu este pregătită și deci acum ar fi momentul cel mai potrivit pentru un războiu ofensiv. Telegrama din Paris, care împărtășese lumii acastă veste senzațională mai spune, că Dreyfus vorbește în broșura sa și despre aceea, că ora istorică a sosit, er Francesii să se folosească de favorabilele împrejurări.

În parlamentul germanu mereu se continuă debaterile asupra proiectului

militar. Ministrul de războiu a făcutu importante împărtășiri despre reformele, ce sunt a se face. Scopul acestora este ca să se concentreze toate forțele militare ale Germaniei, și încă în activitate chiar și pe timp de pace. Marea schimbare va sta în aceea, că armata germană se va înmulți c'unu efectiv de 700,000 omeni. Declarațiile acestea ale ministrului germanu de războiu au produsu mare senzațiune. În urma acesta mulți au cerut reducerea timpului de serviciu la 2 ani, der guvernul a declarat, că nu se poate. În urmă comisiunea dietei a amănatu debaterile până la 6 Iuniu n.

Pregătiri de războiu.

Foia oficiasă „Pester Correspondenz“ ne surprinde de vr'o câteva zile cu articuli, cari trebuie să insufle îngrijiri în ce privește durata păcii.

Intr'o corespondență din Cracovia, vorbindu-se despre ferebrea ce se observă în foile militare rusești din pricina întăriturilor austriace dela Lemberg, Cracovia și Przemysl, care nu pot fi pe placul Rușilor, ni-se spune că armatele rusești, aședate la granițele Poloniei rusești către Austria și Germania și în Basarabia, suntu provădute cu toate cele de lipsă pentru un războiu îndelungat și serios. Din cauza acesta ministerul de războiu austro-ungaru a luat toate dispozițiile necesare pentru a se grămădi trupe austro-ungare la punctele mai espuse pericolului. Inspectorul general al artileriei a vizitat toate depozitele, care se țin de armata de nord, și în arsenalul din Viena se lucră cu îndoită iuțelă.

Unu altu articulu, care produce neliniște în ce privește durata păcii, l'a primitu foia oficiasă din Sibiu și în el se vorbește despre întărirea trecătoarelor Ardélului astfel:

În genere dăsu n'amăvă cauză de a trage la îndoială bunăvoința aliaților noștri; der aparițiunile cele mai nou, cari se vedu mai ales la armatele rusești, ne silesc să declarăm neglijarea și lipsa întăriturilor strimtorilor dela granițele ardelenene ca o serioasă greșelă.

Ardélul, fiindu principala pörtă a monarchiei austro-ungare, inamicul ajunsu odată acolo forțe ușor poate să pună mâna pe Petruvarodinu, Aradu, Timișora și c'unu cuvântu pe cea mai mare parte a țării de jos.

Comanda supremă rusescă își aședă în mod demonstrativ armatele la gra-

nița de nord a țării, ca să ne facă să credem, că la timpul său tocmai așa ar fi de cu puțință unu atac din acele părți, ca cu ocazia intervenirei în 1849.

Înainte de toate trebuie să declarăm, că strimtorile Ardealului nu pot să reziste unui atac de bombardare după toate recerțele tehnice moderne.

Pierdutu odată Ardélul, situațiunea ar sēmăna cu cea din 1866, când lipsa întăririi trecătoarelor boeme a făcutu ca războiul să reușescă în contra noastră.

Legislațiunea maghiară nu s'ar opune nici c'o vorbă votării cheltuelilor, care sunt de lipsă urgentă pentru apărarea Ardélului. Astfel der se ivesce întrebarea, că ce-a împedecat până acum executarea acelor întărituri?

Nu suferă îndoială, că comanda supremă din Ardél, fără deosebire, au înștiințat pe locurile competente despre trista stare de apărare a trecătoarelor ardelenene și că în privința acesta s'au așternut proiecte de legi. Suntem informați din isvor sigur, că ceteziunea e debătută deja, der începerea lucrărilor a rămas până acum în suspens.

În anumite cercuri conducătoare se crede, că executarea lucrărilor nu va atinge cătuși de puțin susceptibilitatea și vanitatea ierarhiei militare rusești

Nici cei mai mari inimi ai noștri nu ne pot acuză, că ne ocupăm cu planuri îndreptate contra Rusiei, deși Rusia ne silesc, ca de câțiva ani să jertfim milioane peste milioane pentru armată, pe când vecinii noștri încă nu țin de acomodat timpul începerei războiului.

Abia credem, că simplitatea Rusiei să fiă vătămată prin aceea, că ne întărim hotarele...

Să ne fiă iertat a spera, că diplomația noastră militară va face ca în cel mai scurtu timp să înceteze piedecile, cari au stat până acuma în calea fortificării Ardélului pentru apărarea monarchiei.

De altă parte o telegramă din Sofia anunță, că mulți oficeri austriaci se află în timpul de față în Bulgaria și iau planuri topografice de ale părților de teren mai importante din punctu de vedere strategic. Er ministrul de războiu germanu a împărtășit comisiunei bugetare a parlamentului, între alte comunicări confidentiale, că efectivul armatei rusești s'a mărit în anul acesta cu 100,000 omeni și că ministrul rusu de războiu are la dispoziția sa bani în sumă de trei miliarde.

Peste unu minutu grozava figură dispără, er cei ce țineau facele în mână își mai veni puțin în ori.

„Înălțate dōmne, en uită-te“, duse unu din ei, „aici e sabia, scaunul și plosca; veți-le cum stau aruncate lângă piatra cea neagră. Câteș trei sunt minunate.“

„S'a isprăvit!“ suspină unu din ei. „Înălțate stăpâne, tu și-ai vëndut sufletul. Pe tine te vor duce dracii. Te ai jertfit pentru patria ta.“

„Nu v'ă temeți,“ îi mângăia craiul, „sciu eu ce să facu cu domnul Asmodeus! Haideți de-aici în palat. Chefuri și veselii vor urma una după alta. Celelalte vi-le voi spune, decă vom sosi acolo.“

Craiul luă acum plosca, scaunul și sabia, der cei ce le duceau mereu strigau, că nu le mai pot duce, așa sunt de ferbinți.

După câteva zile sōrtea războiului se schimbă. Războinicii craiului persicu, Zobor, se împrăștiară care încătrău de pe câmpul de bătăi și nu se mai putea auzi nimicu decătu, că atâtea și atâtea

mii de Persi au cădutu. Artaban se repeși și el în luptă c'o sabie fulgerătoare, er dinaintea lui inamicul ori că pica mortu, ori că fugea.

„Nu-i bine așa“, își gândi Zobor. „Ne vom mai încerca norocul încă la un oraș și decă și de acolo vom fi alungați, atunci d'eu că vom pute să mergem în lumea largă.“

Der la ori și câte cetăți și orașe își cerca craiul Persilor norocul, era totu înzadar. Dinaintea sabiei lui Artaban cădeau ca snopii șirurile dușmane și după dou ore de luptă oștea lui Zobor își căută mântuirea prin fugă rușinosă.

Artaban într'acestea încălecă unu calu tineru și goni pe inamic. Înaintea lui fugea unu călăreț, pe care ajungându-l îi dobori fără de veste căciula din cap și ce să'i vedă ochii? Călărețul era o fată de o frumșetă rară, îmbrăcată în curasă (oțel) cu pēru strălucitor ca rața sōrelui.

„Iertare!“ strigă c'o voce tristă amazōna

„Cine ești tu?“ întrebă Artaban cu mirare.

„Numele meu e Delinca și sunt fata craiului Zobor.“

Artaban porunci, ca Delinca să fiă dusă în cetate și oștea lui să înceteze de-a mai goni pe inamic. El însuși părăsi numai decătu sângerosul câmp de luptă.

Căți-va dintre credincioșii săi sciau, că cu sabia acesta nu poate să dea iertare nimēnui, der craiul îi liniști și nu înzadar, căci Zobor se grăbi a încheia pretenia cu el, er frumoșa Delinca și craiul Artaban se socotiau de miri.

Veseli și fericire era în întraga țară.

Așa trecu de ce an. S'apropia ziua, în care tocmea cu Asmodeus se'implinia. Credincioșii craiului întru atâtea se temeau de acastă zi, încatu nici nu voiau să'i aducă aminte de ea lui Artaban, care trăia fericit cu Delinca. În fine unu preot bētrānu îi duse, că ar fi bine, decă s'ar despărți de familia lui, fiindcă Asmodeus de bună sēmă îl va cerceta.

„Nu fiți așa de îngrijați!“ răspundea craiul, „ci rămâneți totu lângă mine,

să vedem în ce chipu își va face Asmodeus mendrele. Cine scie, poate să'l infundăm și pe el!“

Familia craiului, domnii cei mari și dōmnele ședeau la masă și ciocniau pahare cu înălțatul craiului, când etă că intră pe ușe unu domn cu înfățișare posomorită și îmbrăcat în vestminte negre, care pășindu drept spre craiul, îi duse:

„Domnul meu, eu sunt Asmodeus, noi ne cunoscem forțe bine. Timpul se'implinesce, vino der cu mine degrabă în pimnița la piatra cea neagră, pentru-că numai acolo, unde s'a făcutu învoiala, putem isprăvi și celelalte, er decă cu frumosul n'ai vră să vii...“

Ōspeții craiului cu frică și cu tremur se uitau la ōspele necunoscutu.

„Ah, tu ești acela, iubitul nostru prietinu?“ strigă Artaban. „În fine ai venit. Da, căci îmi uitasem, că tu ești unu sdravēnu și punctuosu bărbat, cel puțin așa te arăți a fi. Să mergem de aici în odaia de alături; acolo vom pute vorbi puțin și nu vom turbura pe ōspeți și pe familia mea.“

SCIRILE ȚILEI.

O frumoasă surprindere. Cetim în „Kronstädter Zeitung“ din 21 Mai a. c.: „Fostul redactor al fôiei locale „Brassó“, d-lă *Iosif Sterényi*, cunoscut aci nu prę avantajos pentru el, care peste tot abia decă a absolvat câteva clase medii, a fost denumit *comisar ală guvernului* la esamenul de maturitate ală academiei comerciale din loc, după cum raportază „Brassó“ într'unul din numerii săi cei mai noi. Ușor își pôte închipui cineva, în ce situație penibilă se află profesorii respectivi, ca specialiști bine pregătiți, față de un astfel de parvenit. Ce va cugeta tinereimea, care cunoscă fôrte bine trecutul acestui domn? Da, trebuie să te botezi și să ți alegi bărbai influenți de nași, și atunci mergi tôte. . . în Ungaria. Intru adevăr frumoasă surprisă!

În adevăr, asemenea bazaconii numai sub stăpânirea adoratorilor Jidivilor se pot întempla. A fost destulă oa un Stern (botezat Sztérényi) cu câteva clase medii se mânjască câtva timp o codiță bugetară în Brașov, agitând în contra naționalităților nemaghiare, pentru ca prin protecția s'ajungă inspector industrial în Ardeal, să represinte guvernul în afară la conferința pentru lucrătorii în Berlin și adî se lă represinte înăuntru la esamenele unei academii comerciale, — el se supravegheze, să raporteze și să șie dea părerea, adecă se facă cătră ministerul critica esamenelor la o academiă cu profesori diplomați! Suferi-vorți profesorii o asemenea umilire?

Serbare militară. În 10 (22) Mai, aniversarea victorioasei lupte dela Aspern 1809 în contra lui Napoleon, în care s'a distins bravul regiment 31 de infanterie, recrutată din părțile Sibiului, a fost în Sibiu serbare militară, la care au luat parte generali, oficeri de stat major și superiori, întregu corpul ofițeresc și numeros public. După serviciul divin, trupele au defilat cu muzica în frunte. În curtea casarmei, maiorul Malicky le esplică soldaților în limba lor maternă (română) însemnătatea acelei zile. După amezul a fost prânzu festiv între oficeri, în care timp muzica a cântat. Portalul casarmei a fost împobobit cu steguri și cu frunză verde.

Statute aprobate. Ministrul de culte și instrucțiune a aprobat cu Nr. 12.135 a. c. statutele reuniunii învățătorilor populari greco-cat. din ținutul Hașegului.

Notele de stat cele vechi de 1 fl. dela 1 Ianuarie 1882, se mai primesc

la plăți de cătră casele statului numai până la 18 (30) Iunie 1890. Decî cei cari au hârții de 1 fl. de cele vechi se îngrijesc să și-le schimbe cu de cele noue.

Lăcustele au dat năvală în hotarul Seghedinului și în comitatul Ciongradului asupra mai multor mii de jugere. Fără o lucrare grabnică și energică pentru stîrpirea lăcustelor, paguba s'ar putea urca la milioane florini. Ministrul de agricultură a trimis la Seghedin un comisar ală guvernului, a dat ordinațiuni și instrucțiuni pentru stîrpirea cui-burilor de ouș depuse în pământ și a publicat și premii pentru nimicierea lor. Autoritățile administrative însă s'au dovedit incapabile a esecuta măsurile de stîrpire, ba mai mult solgăbirii n'aveu nică macar cunoștință despre ordinațiunile date. Ministrul de altă parte e hotărîtă a porni o acțiune energică, coste ea ori-ce jertfe de bani, pentru înlăturarea nenorocirii.

Grindină mare. În săptămâna trecută a bătută pētra întregu hotarul Seghedinului și până cătră Jimbolea (Hatzfeld) așa de cumplită, încât a nimicit de tot hotarele. Dauna numai în Seghedin se pręuesce peste 250 de mii florini.

Hârțiile adresate camerelor comerciale și industriale, amesurate unei circulare adresate de ministrul de finanțe direcțiunilor financiare, numai atunci se provăde cu timbru, când ele pręind o rezolvare de caracter autoritar, de pildă cererile de înregistrare a mărcilor de fabrică, mostrelor și modelelor, pentru rezoluțiunii ori răspunsuri asupra uzurilor comerciale, pentru a da atestate. Nu se timbrează hârțiile, care se referă la interese generale de comerț și industrie, precum și scrisorile prin cari se răspunde la o provocare a camerelor. Peste tot cererile de informațiunii dela cameră nu se timbrează, precum cererile de lămuriri asupra dispozițiunilor legilor și ordinațiunilor, asupra interpretării și aplicării, întrebări despre firme, stabilimente industriale etc. despre afaceri de furnisare, esposițiunii etc.

Mersul trenurilor pe liniile cailor ferate ale statului se va schimba dela 1 Iunie.

Indigenat. D-lui *George Rusu*, telegrafist în Bucuresci, i-a recunoscut senatul în ziua de 7 Mai calitatea de cetățen românu.

Tergul de țără din Șiria, care până acum se ținea în ziua de S.-Georgiu,

de aci înainte, după cum ne spune primăria comunală de acolo, se va ține în Sâmbăta și Dumineca, ce urmază după 1 Iunie s. n. Astfel în anul acesta tergul se va ține în 7 și 8 Iunie s. n.

Trebuie să ți scii ajuta. Să scie, că deunăzile ministrul de agricultură a dat o nenorocită ordinațiune, ca pașaportele de vite să fi făcute în limba ungerescă. Veți bine, că multe organe însărcinate cu darea pașaportelor au mare chin să le scrie ungeresc. Un funcționar dintr'o comună în comitatul Albei inferioare, nesciind cum se dice ungeresc purcelu, după câte-va bătăi de cap scrises în pașaportul unuia, care avea un purcel: *Diznoborju*, adecă „vițel de porc”. Luorul e destul de lămurit.

Intîmpinare. Cu privire la scirea din Nr. 96 ală fôiei nostre despre esamenul dela scôla româna gr. cat. din Springu, ni-se trimite o întîmpinare, din care aflăm, că neajunsurile esamenului din acest an provin din împrejurarea, că la numita scôla postulu de învățător a fost ocupat în anul acesta în mod provisor de un tineru, care n'are chiāmarea și nici nu este destinat a fi învățător, der care cu tôte acestea s'a silit și cătră a putut a făcut. Decă însă bietul popor românu din Springu n'ar fi fost condus la pasul nechibzuit de a ridica în aceeași comună două scoli românesce, pentru două confesiuni și cu doi învățatori, Springulu ar pute să aibă astăzi o scôla românească pentru amândouă confesiunile, fost ar fi fost ea a ori-cărei confesiuni, cu un învățător dintre cei mai de frunte, ori în cas de lipsă cu doi învățatori. Atunci apoi — fără leac de frică unii de alții — ar fi putut să se presente la esamen conducătorii ambelor confesiuni, căci s'ar fi despărțit dela scôla multumii.

Când nu vor mai face Românii lucruri nechibzuite?

Impușcat. În Suciu de sus, comit. Sălaj-Dobeca, țeranul Pascu fu impușcat prin ferestră, cădend la moment mort. Făptuitorul încă nu e cunoscut.

Căcatul de trenu. Lucrătorul dela calea ferată Iosif Parit a fost căcat de trenu lângă Deșeu. Nenorocitul muri în acea clipă pe șini.

Trenul omnibus între Sibiu și Ocna va circula dela 13 (25) Mai astfel: Trenul omnibus Nr. 1813 plecă din Sibiu la 2 ore 30 m. după amezul, so-

sesce în Ocna lângă cantonul Nr. 19 la 3 ore 4 min. d. a. din Ocna plecă trenul omnibus Nr. 1814 dela cantonul Nr. 19 la 8 ore sera, sosesc în Sibiu la 8 ore 35 m. sēra.

Trenurile mixte dintre Hașfalău și Odêrheiu Nr. 5012 și 5013 dela 8 (20) Mai se opresc condiționat lângă cantonul Nr. 11 în Bicafalău, între Bogoz și Odêrheiu pentru suirea și scoborirea călătorilor. Trenul mixtu Nr. 5012 plecă din Odorheiu la 8 ore 53 m. înainte de amezul. Trenul mixtu Nr. 5013 plecă din Sighișora la 2 ore 8 m. după amezul.

Marea menageriă a lui Montenegro, care s'a deschis aici apröpe de două săptămâni, se bucură de o numărosă cercetare a publicului curios și dorițor de a vedă frumosele animale ce le posedă menageria. Dintre cei 11 lei africani, 3 se pôte dice, că sunt vrednice esemplare de privit; asemenea doi dintre tigrii numiți bengalici. În fiă-care și la orele 4 d. a. și 8 sēra se fac producțiunii cu lei, tigrii, urșii de ghiață, cu elefantul, cu un crocodil și c'un șerpe indian, boa. Cu ocazia aceste se produc toți îmblânditori de animale, bărbai și femei, arătând admirabile rezultate ale dresărei. După fiă-care producțiune animale se hrănesc, lucru care merită să lă vadă omul, fiind un caracteristic în felul său.

Concert. Duminecă în 13 (25) Mai se va da în sala casinului din Slatina un concert pentru mărirea fondului museului dela gimnasiul real din Slatina, cu concursul d-lui *Traian Muresianu*, baritonist, ală D-nei *S. Davidescu*, D-rei *A. Lapommeraye*, D-rei *C. Stănculescu* și ală mai multor domni din Slatina. Programa: 1. I. Muresianu: „Trecu valea”, cântat de corul mixtu ală studenților. 2. G. Verdi: „Aria și Cabaletta” din opera Ernani, cântat de T. Muresianu. 3. Th. Georges: „Ești departe”, cântat de D-ra C. Stănculescu. 4. F. Liszt: „Rossignol”, esecutat la piano de D-ra A. Lapommeraye. 5. L. Denza: „Ochii albaștri”, (Romanță) cântat de D-lă T. Muresianu. 6. Eminescu: „Satira a III-a”, declamată de * *. 7. L. Gozlan: „Le Rève” (Visul) cântat de D-ra A. Lapommeraye. 8. G. Donizetti: „L'addio” (Deut) cântat de D-na S. Davidescu și D. T. Muresianu. 9. Grieg: „Cortegiul” nupțial Norvegian, esecutat la piano de D-na S. Davidescu, 10. I. Mrepianu: „Cimpoiul” (Caprițiu) esecutat la piano de D-na S. Davidescu. 11. I. Muresianu: „Reintorcerea în țără”, cântat de T. Muresianu.

„Ei, der iute numai, domnul meu!” răspunde ôșpele cu fața nēgră, „fiindcă eu nu pot să fac mulți pureci aici.”

Artaban conduse pe Asmodeus în odaia de alături și lă rugă să ședă puțin, căci mar lucruri are să-i spună.

„Ce pôte să fiă acesta?” întrebă dracul aruncându-se pe un scaun.

„Mai este o jumătate de oră. Vorbesce!”

„Ce fel de jumătate de oră?” strigă turburat craiul. „Eu nu vrēu să întârziu nimic! Mergu numai decât, așa-der urmază-mi.”

Ca o scinteia de focu voia să se scôle Asmodeus de pe scaun, der numai atunci băgă de semă, că este lipit de scaun, ăr scaunul era pironit în podin așa, că nu putea să lă mișce de loc. Dracul, vędend aceste, înmărmuri. Elu era cel dintēiu, care șed pe scaunul ce el însuși i-lă datu craiului.

De măhnit ce era, Asmodeus își smulgea pērul și injura grozav.

„Intr'adevr, înzadar turbēi, înzadar te svērolesci ca o vulpe prinsă în cușcă”, dīse rīdend Artaban. „Vei

ședă aici până când imi vei făgădui, că nu vei veni la mine mai curēnd decât la 40 de ani.”

„Vai, omule afurisit”, răspunde dracul scuturând din cap.

„Ei, făgăduiesc mi numai frumos, căci altfel aici vei ședă o mii de ani”, ilu înfrică Artaban.

În urma urmelor, ce se fac bietul Asmodeus? Îi jură, că 40 de ani nu va veni la casa lui, ăr Artaban făcu semn, că pôte merge unde i place.

Îndată ce Asmodeus se putu deslipi de scaun, sări pe ferestră ca un tigr și urlând dispăr în vęzdhu.

„O mii de ani săi fi cerut, dōmne”, dīse unul care fusese de față la întemplarea acesta.

„Acum e târziu”, răspunde craiul.

„Der nu-i nimic. În timp de 40 de ani putem să murim și de-o sută de ori.”

Întemplarea însă aduse cu sine, că Artaban și peste 40 de ani era întreg și sănătos. Avea plete albe, copii i erau mari și vitei, țera lui în flōre, își uitase de tot, că odiniōră va ave ceva

de vorbit cu Asmodeus, când età că și intră la el o femeia bētrână, care și-se părea că nu-i mai tineră de 300 de ani.

„Domnul meu, eu sunt Asmodeus!” dīse bētrâna închinându-se înainte craiului. „Gată-te iute.”

Craiul se uita la ea tremurând.

„Ei, bētrâno”, dīse apoi el, „n'ai avea voi să vii puțin în odaia de alături?”

„Îți mulțumesc, prietino, n'am nici o plăcere”, răspunde dracul schimbat în femeia.

„Așăder nici nu vrēu să mē mai împotrivescu”, dīse craiul, „der cel puțin, fi bună și petrece cu mine un cēs, până să sfirșim o ploșcă de vinu. Nu mi refusa ultima rugare.”

„Ei bine, voi aștepta der până atunci”, răspunde bētrâna.

Craiul, ômenii lui mai de frunte și Asmodeus se așădară în jurul unei mese și purtau ploșca din mână în mână, der vinul din ploșcă nu se mai gāta.

„Ei, der așa stă trēba?” strigă în fine Asmodeus. „Asta-i ploșca mea; în-

zadar vom aștepta să se sfirșesc din ea vinul și decî gātesce-te să plecăm.”

„Ei, că mult mai ești neastempărat, iubitul nostru ôșpe”, dīse craiul voios. „Der đeu, cum și-a plesnit în minte să te schimbi astfel?”

„Hei, eu mē pot schimba după cum imi place!” răspunde dracul.

„Se pôte asta?” întrebă craiul și cu elu toți domnii cei mari. „Tu ai o putere uriașă”, continuă apoi Artaban, „ba eu gāndesc, că te-ai put face și purece și ai put sări în ploșcă!”

„Fără ndoială”, răspunde mândru Asmodeus.

„Minunea acesta đeu c'am vrē s'o vedem, decă ești așa de bun să ni-o arēți”, dīseră cu toții.

Bētrâna femeia se făcu nevedută și cătră ce-ai bate în palmi sări un purece în ploșcă.

Craiul pușe numai decâtu dopul în gura ploșcei și închise frumșel purecele în ea.

„Atârnați-o undeva în bucătaria”, dīse craiul prăpădindu-se de risu, ăr ceilalți luară cu hohote ploșca, ba un pašă rise până ce cădă ca mortu.

pe timpul acela reședința Metropolitană, fiind partea Serbiei până la râul Morava sub stăpânirea Imperăriei noastre. După Vichentie Ioanovici urmă:

Al 5-lea Episcop al Aradului, *Isaia Antonovici*, care în urma morții patriarhului Arsenie al IV-lea de Schahabert, în anul 1749 fu ales la Carlovetz de arhiepiscop și metropolit și în această calitate călători la Viena spre a aduce datoriile sa mulțămire Imperătesei Maria Theresia pentru întărirea lui pe scaunul metropolitan. Răposându însă acolo, osâmintele lui s'au adus până la Buda și s'au înmormântat în biserica sârbescă, care era în partea orașului, ce se numește „Taban“. La an. 1751, în ziua de 1 Septembrie, când se începe anul nou bisericesc (iudictul) și se face pomenirea S-lui Simeon Stâlpnicul, fu hirotonit de Arhiepiscop din partea metropolitului Pavel Nenadovici:

Al 6-lea Episcop al Aradului, *Sinesie Ioanovici*, care fu unul dintre cei mai eminenți erarhi între episcopii Aradului. El a apărut cu mult zel și cu multă bărbăție, ca un adevărat ostaș al lui Christos, biserica sa cea atacată de străin. El a dus o viață aspră, ținându-se strâns de regulile călugăresci; a compus unele cântări bisericesti în limba slovenă și le-a tipărit în tipografia din Rîmnic; a zidit reședința și biserica în suburbiul „Gaiu“ pe care intru amintirea zilei, în care a fost hirotonit de arhiepiscop, a consănit-o S-lui Simion Stâlpnicul. Lăsând după sine pomenire plină de binecuvântări, precum din partea preoților, așa și a tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, a răposat în Domnul la anul 1768, și a fost înmormântat în biserica din „Gaiu“ zidită de dânsul.

Al 7-lea Episcop al Aradului urmă *Pahomie Chegevi* la anul 1770. Dela dânsul se mai păstrează la Episcopii „Trichina“ și „Dichina“ de argint, care se întrebuințează când celebrăz Arhiepiscopul serviciul divin. Murind Pahomie la an. 1783 și îngropându-se și el în biserica din „Gaiu“, urmă în locul lui:

Al 8-lea Episcop al Aradului, *Petru Petrovici*, care însă curând s'a mutat de aici la Episcopatul Timișorei. Astfel veni la an. 1786:

Al 9-lea Episcop al Aradului, *Pavel Avacomvici*. El a păstorit eparhia până la an. 1815. În zilele lui s'a zidit biserica cea mare, care s'a dărimat la an. 1861.

După mărtea Episcopului Pavel Avacomvici, care încă a fost înmormântat în biserica din „Gaiu“, urmă ca administrator *Moise Manuilovici*, arhimandritul mănăstirii Hodoș (Bodrog) la an. 1816. Tot în anul acesta a urmat ca administrator *Procopie Bolici*, arhimandritul Racovașului, er la an. 1819 a venit ca Administrator al Eparchiei Aradului *Iosif Putnicu*, sub care s'a deschis cursul teologic la an. 1822. Până la an. 1829 n'au fost în Arad Episcopi, ci numai administratori, er la an. 1829 s'a denumit cel dintâi de naștina noastră:

Al 10-lea Episcop al Aradului, *Nestor Ioanovici*, arhimandritul Bezdinului, de nascere din Brașov. Acesta însă după un an a răposat. Dela 1830 erași a devenit administrator *Iosif Putnicu*. Din 1831 până în 1835, 25 Martie, a administrat Eparhia Aradului *Maxim Manuilovici*, Episcopul Verșetului; sub dânsul s'a escat Unirea în comitatul Aradului din motiv, precum se vorbea pe atunci, că Eparhia pe timpul acela nu avea Episcop.

Al 11-lea Episcop al Aradului urmă la 1835, Martie 25, în persoana lui *Gerasim Rațiu*, născut în comitatul Bihorului și fost profesor de teologie în Arad. Gerasim Rațiu a condus trebile Eparchiei până la 1850. Sub Episcopia lui au devenit biserica S-lui Ioan Botezătorul la an. 1847 în Dumineca Samarincei, ce cade după Paști — cu-

rată românească, căci până atunci în strana dreptă se cânta sârbesce, er în strana stângă românească. Precum bine imi aduc aminte, Ioan Popoviciu a purtat procesul cu Sârbii și dobândind Românii biserica, Ioan Popoviciu, fiind-că a învățat și Teologia în Arad, el a cântat mai întâi în strana dreptă românească. — Atât Nestor Ivanoviciu, cât și Gerasim Rațiu au fost înmormântați în biserica cea dărimată la an. 1861, er cu ocaziunea dărimării s'au mutat osâmintele lor în biserica din Gaiu.

După mărtea Episcopului Rațiu, a urmat ca administrator în Eparhia Aradului *Patriciu Popescu*, născut în Bata din Banat. Sub el s'a cumpărat reședința episcopescă, ce servește astăzi de lăcaș episcopesc și care s'a cumpărat dela un teslar cu 10,000 fl. Patriciu Popescu a fost strămutat ca Archimandrit la Mănăstirea Gergedeg în Syrmia. La an. 1853 a urmat:

Al 12-lea Episcop al Aradului, *Procopie Ivacovic*, fost Archimandrit în Mănăstirea Crusedol. Pe timpul Episcopiei lui, la an. 1863, s'a zidit biserica catedrală de astăzi, cea română gr. or. ortodoxă, cu două turnuri. El a fost un Arhiepiscop bun. Fiind însă ales la an. 1873 ca Arhiepiscop și Metropolit al Românilor gr. or. din Ardeal și Ungaria, s'a mutat la Sibiu, er la 2 ani după aceea fu ales Patriarh și Metropolit sârbesc în Carlovetz. După el fu ales:

Al 13-lea Episcop al Aradului, *Miron Romanul*, părintele Arhiepiscop și Metropolit de astăzi, care însă după 9 luni, fiind ales la an. 1875 ca Metropolit, părăsi tronul episcopesc al Aradului, urmând în locul său:

Al 14-lea Episcop al Aradului. Anume în an. 1875, Sinodul eparhial Aradan, convocat pe 2 Februarie, a ales de Episcop în ședința sa din 3 Februarie pe protopresbiterul din Zrenes *Ioan Mețianu*, pe care Maiestatea sa Francisc Iosif l'a întărit în 23 Martie. Sub dânsul s'a zidit edificiul școlii de Teologie și Pedagogie, sub dânsul s'a înființat Alumneul, în care se provădu pedagogii sâraci cu vîpt și corteli. Dânsul a înființat Tipografia diecesană; dânsul a renovat și mărît reședința episcopescă; la an. 1884 a ridicat Seminarul cel pompos, la care au contribuit bisericile gr. or. și poporul din Eparhia Aradană care cu cât s'a îndurat. La anul 1886 tot sub Episcopul actual, pe lângă biserica Catedrală, în partea stângă a bisericii s'a mai ridicat o casă între trei uliți, cu un etagiu, tot pentru folosul Eparchiei. Sub el s'a înființat fondul de pensie al preoților și s'au făcut și alte multe lucruri frumoase pentru binele și înaintarea poporului nostru și se vor mai face încă decă bunul Dumnezeu i va dăru viață lungă și sănătate.

Un preot veteran gr. or. din diecesa Aradului.

TELERGAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciul de coresp. biroului din Pesta.)

Berlin, 24 Mai. Ambasadorul rus Șvaloff vizitează încurându pe prințul Bismarck. — În partida liberală se înăspresc contrastele.

Pojun, 24 Mai. Ați plăc în Bulgaria transportul de un milion de cartușe (patrone) făcute la însărcinarea guvernului bulgar în fabrica de cartușe de aci.

Necrolog.

Jalnică soție *Otilia*, fiicele *Elvira* și *Stelina* mamă, sooru, frați, soră, cumnată, unchi și nepoți, cu profundă durere anunță pierderea prea iubitelor soț, tată, fiu, ginere, cumnată, nepot și unchiu *Nicolae N. Bidu*, comerciant, încetat din viață Vineri la orele 8 seara în

etate de 46 ani. Rămășițele pămâtesci ale repausatului se vor ridica Duminecă 13 (25) Mai la orele 4 d. a. din casa proprie, Strada nouă de sus, și se vor depune spre odihnă eternă în cimiteriul Bisericii române din Gröveru.

Brașov, 12 (24) Mai 1890.

Fi-i țărina ușoră și memoria binecuvântată!

Caracterul.*)

Formarea caracterului.

I. Influența familiei.

Pozițiunea femeii, care la Greci nu era mai mult decăt o sclavă, s'a schimbat ad. În vechime femeia era legată de casă și activitatea ei era restrinsă numai la lucrurile casii. Bărbatul muncia și agonisia, femeia avea să porțe economia casii, mai ales decă avea copii. E admirabilă observația lui Cicero: Bărbatul trebuie să suporțe frig și căldură, călătorii și osteneți în pace și în războiu, femeia nefiind deosebită pentru astfel de greutăți, trebuie să ngrijescă de trebile casii... Nișuințele, d'a face pe femeia egală cu bărbatul, nu pot fi mai aspru condamnate decăt prin aceste vorbe. Femeia e a casii și e unul din cele mai rele semne ale timpului nostru, că ea se înstreineză atât de mult de adevărata ei chemare. Nu arare-ori fetele nu cruță nimic, ci cheltuesc tot pentru gătela lor. Er decă se mărîtă, nu știu nici să fêrbă, nici să cöse, nici nu sunt obișnuite cu ordinea și curățenia, — și vai apoi de casă, când bărbatul, însuși necopt încă la minte și fără cumpet, fuge de casă și se aruncă în brațele beției și altor păcate, nimicindu-i se prin acesta în cele din urmă casa.

Tata fiind nevoit să lipsescă desu de acasă, mama are influență hotărîtore asupra copiilor și nu mai îngrijind de ei și de casă își implinesc adevărata ei chemare. Numai ea dă creștere umană prin iubirea ei nemărginită și prin cunoșcerea sufletului copilului. Numai ea pte să petruadă simțirile cele mai adânci și mai secrete ale copiilor, cu un cuvânt numai ea pte influența cu inima asupra inimei, cum nu pte nici cel mai bun învățator; câte un învățator influențează nu-i vorbă asupra capului. *Dêr nu capul, adecă agerimea minții face pe om, ci inima orî fința morală, caracterul.*

Iubirea mamei e sârbătorită de poeți ca cea mai frumoasă trăsura a inimei omenești... Se pte numi iubirea mamei: prevedința vișibilă a genului nostru, atât de neîntreruptă și a-tot-stăpânitoare e influența ei, și profetul asemănă iubirea mamei cu iubirea lui Dumnezeu. Iubirea mamei începe cu mult înainte de nascerea copilului și durează totă viața. Chiar și când copii s'au dus în lumea largă seși vađa de traiul lor, în timpuri de răștriste se întorc cătră mamă, decă nu ca să i ceră sfat, dêr cel puțin ca să i mângăe. Cugetele curate și învățaturile bune, ce s'au sădit în inima copiilor, aduc rde încă mult timp după mărtea ei, și decă după mărtea ei n'a rămas decăt numai amintirea ei, copiii i-se ridică ca s'o binecuvinte.

Se pte dice, că fericirea orî nefericirea, lumina orî întunecul, progresul orî regresul lumii atêrnă în mare parte de lucrarea casnică a femeii. Emerson dice, că influența femeilor cu inima

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 102 al „Gaz. Trans.“ din anul curent.

nobilă e destulă măsură pentru starea culturală a unui popor. În copil are mama așa dicându posteritatea în pola sa, și ceea ce va ajunge copilul, atêrnă mai mult de ea, care dă cea dinteu creștere. De aceea d-na Campau, fiind întrebată de Napoleon, că ce le lipsesc Francesilor, a răspuns cu drept cuvânt: „mame“ le lipsesc, și poetul Gretry descrie pe o bună mamă ca pe o „lucrare măestră a naturei.“

EDUCAȚIUNE.

Reproducem cuprinsul următoarelor lucrări, ce ni-s'au trimis spre publicare:

Pedepsirea școlărilor. Bine ar fi, decă părinții ar ști creșterea pe copiii lor așa, ca învățatorul nici-odată să nu fi silit a-i pedepsi; bine ar fi, decă părinții prin cuvinte și prin fapte ar ști îndrepta pe copiii lor pe calea cea sfântă și dreptă a vieții așa, ca aceștia, eșind din casa părintescă, să nu se mai poticnescă, ci mereu mereu să mergă înainte pe calea arătată de călăuzii lor, cari sunt învățatorii!

— Ei, dêr nu este așa. Copiii noștri prea adeseori chiar din casele țărănesci ale părinților lor esu poticnindu-se, pentru-că părinții nu i-au știut îndrepta pe calea dreptă a vieții, orî chiar decă i-au și îndreptat, nu trebuie însă să uităm, că această fericită cale este încunjurată cu mii și mii de trandafiri spinoși, ale cărora frumoșe rose îi ademenesc pe micii copilași și-i fac a se abate din calea lor.

Învățătorul, căruia i-s'a încredințat creșterea și îngrijirea copiilor după eșirea lor din casa părintescă, trebuie în acest cas să se păsească la mijloc și să spună copiilor: „băeți, țineți-vă calea și nu vă întindeți la trandafiri, căci vă inghimpă!“ Decă însă părinții nu l'au învățat pe copil de mic, ca să asculte de spusa mai marilor săi, învățătorul bun va căuta mijlocele de lipsă pentru a-l face pe copil ca să asculte, și decă alte mijloce mai blânde nu ajută, va recurge la pedepsă. Totă fapta rea este o greșelă, er învățătorul trebuie să facă pe copil ca să știe și să simtă, că greșela făcută aduce după sine pedepsă.

Cu privire la pedepsirea copiilor, înțeleptul Solomon a șis: „Nu înceta a certa pruncul, că pentru-că îl vei bate cu nuia nu va muri; că tu-l vei bate pe el cu nuia și sufletul lui dela mărte îl vei mântui.“ Așa s'a exprimat Solomon, cel mai înțelept rege de odinioară, și din cuvintele lui reese, că pentru copii de multe-ori este de lipsă pedepsă, căci ei nu sunt stăpâniți de judecată, ci de sensualitate.

Pentru ca însă învățătorul să pta aplica pedepsă amăsurată scopului pedagogic, trebuie să cunoască bine natura copiilor, căci de multe-ori o dojană blândă, o singură privire aspră influențează asupra unora mai mult, decum influențează o pedepsă aspră asupra altora.

La totă întemplantă, înainte de a proba cu pedepse mai aspre, învățătorul trebuie să încere a îndrepta pe copil prin pedepse mai blânde și morale. Astfeliu d. e. școlărilor puțin atent i-se dă un astfelu de loc, ca pururea să se afle în ochii învățătorului; pe școlărilor neastempe ratu îl punem lângă unul blând,

dela celu ieneșu așteptăm totdeauna să răspundă totă lecțiunea și'i criticăm scrișoarea; pe clevetitorii îi desprețuim, desaprobându-le clevetele prin o privire serioasă; mincinosului nu-i dăm credemintă decât cu martori bun. A pune pe copilul vinovat în tr'unu scaun separat, numit scaun de pedepsă, încă este bine, căci prin asta se rușinează, etc. etc.

Acest soi de pedepsă se aplică mai ales la școlari de aceia, cari dela natură sunt simțitori, buni și ascultători; numai după-acestea nu ajută, se poate recurge și la pedepsă mai aspre, corporale.

Pentru-ca pedepsirea școlarului să aibă urmări bune, învățătorul trebuie să observe strins mai ales următoarele reguli:

1) Ori-ce pedepsă trebuie să fie acomodată greșelii și naturii copilului, adică să fie dreaptă și imparțială. Învățătorul are să fie judecător, să se informeze bine despre starea adevărată a lucrului, să cerceteze și să se convingă prin martori și numai după aceea să aplice pedepsă.

2) Învățătorul în timpul pedepsirii să fie liniștit și cumpătat; să nu arate mânie, invidiă și nici un fel de patimă, căci în acestu casu școlarul ar considera pedepsă ca răsbunare și prin asta scopul e pierdut.

3) Pedepsă dictată se o ducă în deplinire cu totă punctualitatea și se nu se lase a fi muiat prin nici o rugare, prin nici o întervenire ori alte împrejurări. Aici trebuie să se întempe ca și la boala: decă medicina este de lipsă, o folosim la ori ce casu, chiar și fără voia celui ce suferă.

Ținuta învățătorului după pedepsirea școlarului e de forțe mare însemnată. Precum medicul bun nu părăsece pe bolnav după ce i-a prescris medicina, ci așteaptă să vedă ce efect are medicina, tocmai așa nici învățătorul nu trebuie să părădă din vedere pe cel-lu ce l'a pedepsit, ci trebuie să observe bine impresiunea ce a făcut pedepsă asupra școlarului și așa să se întocmescă, ca aceea să aibă ca urmare îndreptarea copilului.

Mai departe ținuta învățătorului după pedepsă are să fie liniștită și serioasă, care pe încetul trebuie să se prefacă erăși în amicală, der nici decum astfel, ca și cum învățătorului i-ar păre rău, că l'a pedepsit pe copil.

De bătaie dure, cum ar fi palmile peste față, tragerea de păr și de urechi etc. trebuie să ne ferim ca de foc; asemenea trebuie să ne ferim de expresiuni necuviincioase, ca: tēmpitule, măgarule, ticălosule etc., căci din gura învățătorului numai cuvinte bune trebuie să se auză: „Din gura omului bunu vorbă de rău nu ese“.

Hidigă.

Nicolau Popu.

Nedeele.

In Nr. 34 dela 5 (17) Maiu alu „Luminătorului“, d-lu Dr. Georgiu Popa publică sub titlul de mai sus următorul articol:

La bătrâna Romă, patricii și agricultorii trăiau pe câmpia din jur, nu în cetate. Der totu a noua di, „nona dies“, veniau în cetate, ca să asculte edictele dela pretori și dela edili, și alte publicațiuni seu vești politice, militare, economice scl. spre instruirea proprie și spre orientare în afacerile obvenienți. Emiteau, mai ales edili, multe edicte, nu numai la începutul oficiului lor, fără și sub durata acestuia, întru a regula

adunările publice, comerțul, relațiunile sanitare scl.

Se aduna multu popor, se făceau vinderi și cumpărări, unu tērgu după tote formele. Atunci, pentru a exprima tērgu în limba latină, s'a luat „nona dies“, și de aici s'a format „nundinae“, cu plural; singularu nu are, și este logic așa, de ore-ce însemnă unu ciclu de mai multe zile, adică de nou. Acum, din tērgu, seu „nundinae“, pe regule cunoscute de prefacere și elisiune, s'au născut ale noastre „nedee“,*) cari încă n'au singularu, numai pluralu, și însemnă adunare multă de popor.

Se spunem însă, că aici vorbim de date istorice și de fapte positive, der nu de acele nedee, ce se cunosc din mitologia poporului, apoi că decă Slavii au luat dela noi instituțiunea și cuvântul nedee, ca multe altele, nu trebuie să ne lăpădam de ale noastre, când le vedem răspândindu-se la străini; amu fostu mai vechiu popor de cultură, și deci, de unde aveau se ia, decă nu dela noi!

Der de unde nedeele, au devenit sinonim cu „ruga“? Aici avem date în abundență și clare, din evul de mediu, la istoria comerțului, a cambiilor, și mai virtosul la desvoltarea instituțiunilor canonice. Vom spune în scurtu.

La începutu, era puțină siguritate pe drumuri, ba mai nici drumuri, și tērgurile încetaseră seu se redusera forțe. Atunci biserica, care primise asupra sa, a continua cultura, de unde s'a întrerupt, a introdus, mai ales în Germania, la anumite locuri și zile, liturgii solemn impregnate cu indulgențe (absolvări, daslegări de păcate) mai mari seu mai mici. La asemenea servii divine, venia popor de tote laturile și din mare depărtare, cale de multe zile și săptămâni, cu lithia seu procesiune, pentru indulgențele pețioase. Prin popor, se luara comercianții, cu negôțele lor, sperându securitate mai mută sub scutul unei procesiuni religioase. Așa se introduseră tērgurile de țără, în jurul bisericii, ce-și serba sântulu patronu seu hramu. Până astăzi Germanii numesc tērgul de țără (Jahrmarkt) adese-ori „Messe“, ceea ce însemnă, între altele, și liturgie și rugă, așa dicit d. e. Leipziger Messe, Nürnberger Messe scl., tērgul de țără dela Lipsa, Norimberga scl. ăra la Unguri, cuvântulu „bücs“ și „bücsu“, însemnă lithia, indulgența, tērgu, hramu.

Ce au fostu, pentru cultură, acele ărguri seu conveniri de popore, scie fiă-cine?

Decă acele reforme sociale sub numirea de rugă, dela apus și din Germania, au venit până la Unguri, ușor au putut se între la noi, unde-și aveau terenul pregătit, care pregătire este dovedită cu acelu faptu, că s'a conservat cuvântulu nedee prin urmare esista și conceptulu, seu lucrulu care se corăspundă acestui cuvântu, seu terminu.

Pe aceste rațiuni, ne încumetăm încă a presupune, că nedeele s'au susținut la noi în continu, cu seu fără rugă, și verosimil că Goții, cari au primit creștinismulu aici dela noi, au vădutu aceste nedee, și mai apoi așezându-se densii — respective o parte dintr'ensii — în Germania, le-au desvoltat până la tērguri de țără. Acestu presupunere nu absorbe ceea ce le-am dicit despre influința posterioară ce ni-a venit dela Germani, și care nu vom s'o tragem la îndoielă, pentru că a fostu puternică, de a trecut și peste noi, mai departe, că aflăm chiaru la Moldoveni cuvântulu „iarmaroc“, va să dicit tērgu de țără, ce s'a născut din vorba germană „Jahrmarkt“.

Se facu la noi nedee, și fără de hramu, că nu în tote locurile se serbeză hramurile cu festivități extraordinare, și acestea sunt rugile proprii, cunoscute mai pre-

*) După jargonulu poporului bănațianu cuvântulu „nedee“ se exprima „năgie“.

tutinden. Dora pentru-ca sunt mai cunoscute, de aceea s'a preferit a li-se dice nedeele „rugă“, nu liturgie, ca în Germania, și nu hramu, că este greu de pronunțat. Acete rugi proprii se serbeză din casu în casu, când se sântesc și se înalță atare cruce, pe câmpu, la intrare în comună, între hotare scl. Aceste cruce se numesc de comunu rugi. La sântire se adună multu popor, și se ospetăză la mesele întine, pare că sunt acele ospete comune seu agape din biserica vechiă, a căroru origine vor unii s'o cerce până la Evrei și la Romani înainte de creștinare. — Resumăm, că au concursu mai multe cause, întru a ne aduce la ființă instituțiunea de care ne ocupăm.

Când s'a întărit potestatea civilă, ca să potă da garanția suficientă pentru securitate și dreptu, atunci biserica, bucurată că a pus tērgurile în lucrare, a renunțat la tutoratul asupra lor, și l'a cedat potestății civile. A primitu biserica numai constrinsă acelu tutorat, ca să aibă ocaziune a servi culturai și religiunii, der i-a fostu molest, și nu-i convenia când și aducea aminte de exemplulu lui Christos, carele i-a alungat dela biserica cu biciulu pe tērguitori. Astăzi, numai de suvenire vedem, în capitale mai mari, când se serbeză sântulu patronu, că punu înaintea bisericii o mesă seu două, cu turte și colaci de vëndut pentru prunci.

Decă în butulu acestei origini, totuși din nedee seu rugă nu s'au desvoltat la noi tērguri formali de țără, causele sunt mai multe, dintre cari ni-se par mai de considerat următoarele: a) doctrina despre indulgențe, în biserica orientală n'a formatu gradul atatu de multe și varii, ca în biserica apusenă. La noi, fie-care creștinu e convinsu, că preotulu seu potă da indulgențe plenare și potă deslega încă și de sub anatema arhierului. Deci indulgențele n'au fostu așa cercate, pețioase, pofite, încatu să-i constringă pe ai noștri la călătoria de mai multe zile; b) biserica orientală a ținut și ține, mai multu decâtu cea apusenă, cu rigore la acea dispozițiune canonică, cumă lithia nu potă fi mai lungă de o di, fără permisiune specială dela Episcopulu concernint, și în acea una di se compută și mersulu și intorsulu. Așa nu s'au putut prezenta neguțatorii din depărtare, ca în Germania unde procesiunea era lungă și rugile ținutu săptămâni întregi; c) n'am fostu popor de industria și de comertu, prin urmare neguțatorii cei mari nu aveau ce să cerce la noi, ăra pentru unu tērgu de după lipsele agricultorilor, cu carile și cu vitele lor, se recere unu teritoriu mai mare, de cum se potă găsi în comunele rurale, prin cari locuim cu preferință; d) Dumneșu se nu ne inute că ne lăudăm, cându afirmăm cumă creștinismulu nostru a fostu totu-déuna mai puru, și și Românulu s'ar fi scandalisat, decă vedea că ceremoniile sante, se amestecă printre afacerile unui tērgu de țără; e) decă era tērgu, ar fi venit, cu doba cu publicațiunile, magistrații, cei mai toți streini, însă Românulu doria naturalmintea ca în acea ocaziune, când și ospetăză consangeni și cunoscuții, să fiă cum diceau bătrânii „noi creștinii între noi“.

Ni-a remas totuși și nouă ceva din ale tērgului, pentru-ca la nedeele nostre încă se presentă neguțatorii din loc și de prin comunele vecine, cu mese și corturi modeste, de vëndu turte și păpuși, prime, și clopoței, și alte lucruri pe sēma prucilor.

Din acestea, așa se vede, că nedeele, noi le avem dela Roma, acum direse și reformate de influința creștină. Biserica le-a găsit la popor, și recunoscându-le că sunt bune, le-a condus pe cărarea religiunii, că pentru cele bune și frumoase, pentru tote se potă găsi loc și modru de viețuit în religiune.

Ca la nedee în Roma, când mergeau în orașu, chiar și fără altă trebă, numai

spre a se informa de stările și ordinațiunile publice, așa astăzi încă Românulu se duce la tērguri adese-ori numai pentru a scirici despre consengenii și cunoscūții sei din alte sate, a prinde sciri și vești din afacerile politice și economice scl. Cu atata mai vērtoș se duce la nedee, când are unu titlu mai onorabilu, sânta rugă seu hramu, și ocaziune mai bună a se instrui în cele necesare și dorite. Sub impresiunea și auspiciile ceremoniilor bisericesci, aceste nedee sunt: o manifestațiune a cerinței parohiale, serbători familiare, conveniri de amici, în fine sunt totu atatea meetinguri poporale, ce le arangeză poporul sieși, când lipsit de inteligență seu pentru-ca inteligența fiindu educat de streini n'lu mai înțelegea în lipsele sale, s'a vădutu silitu a se îngrijii însuși pentru disertațiuni publice, dialoguri solene, orientare în afacerile naționale scl. Chiar când preoții au fostu Greci și Sërbi, neadormitul sēmtu naționalu nu l'au putut alunga din aceste nedee, în cari poporul suleva și desbătea, în propriu orizontulu seu intelectualu, cauza restaurării ierarchiei naționale. Astfel nedeele sunt o instituțiune și unu factoru de cultură.

Ne plângem adese-ori, și cu dreptu cuvântu, că poporul nostru se interesăză prea puțin de afacerile publice, și recunoscem cumă este datorința noastră a desțepă intr'ensulu mai multă interesare. Fiind așa, caută să nisum la înmulțirea adunărilor publice, der nu a le inpuțina încă și acelea, cari introduse și active le-am moștenit, sunt înrădăcinate, plăcute și salutare.

Ni se va dice că la nedee se facu multe escese. Răspundem, că nu esista nici o instituțiune, ori câtu de sântă, din care se nu fi făcutu până acum unu abuz, ticălosulu de om. Inș, în asemenea casuri esceptionale, la ce sunt buni, învățătorii și preoții poporului, decă nu pentru a lumina și a îndrepta?.

Din traista cu minciunile.

Țiganulu avocat!

Vă veți cruci, vă veți mira, când voi spune, că și Țiganulu a ajunsu să fiă avocat. Ecă așa, nu-i glumă. Să v'o spun cum:

Jupânulu Hont s'a dusu la tērgu în orașulu lui Paguba. Drumulu până la orașu era lungu, forțe lungu. Pe drumu i-s'a gătat mănecarea și-lu apucă pe Jupânulu Hont o fōme îndrăcită. Ce se face? Intră într'o cărciumă din marginea drumulu de țără și-i ceru cărciumarului să-i dea ceva de mănecare, der pe credință. Om bunu la sufletu, cărciumarul i-a și datu câteva ouș fierte și o bucată de pâne.

După ce mănecă oușle, Jupânulu Hont dă să plătescă. Ei, der păraluțe ca n palmă.

„Nu-i nimic“, duse cărciumarul, „o s'ămi plătesci d-ta, Jupâne, când vei sosi înderătu dela tērgu.“

— „Ghine, vecine, dau io omenesco la d-ta bani“, și se cam mai duse Jupânulu Hont.

Der sēra se trecă totu pe acelu drum? Dōmne păzesce! Elu ocoli cărciuma și trecu câțiva ani fără de-a se mai gândi, că cărciumarul i-a dat ouș pe credință.

Intr'o di se pomeni Jupânulu Hont cu esecutorulu după capu. Ce-i încōce, ce-i încolo, Sasulu trebuia să plătescă o bună sumulită de bani, căci cărciumarul dicea că oușle lui, de câțiva ani ar fi câștigat o avere întregă.

Hont nu vrea să plătescă, cărciumarul nu vrea să intre la invoială, hai der la pără.

Ei, der ați mai vădutu d-vōstră pără fără avocat?

Diua pertractărei sosia și Hont încă nu-și căpătase avocat. A rugat Sasulu o sumedenia de omenșălu a apere der nimeni nu i-s'a imbatu, afară de Cioroiulu Minciună.

Cesulu de pertractare sosi și Ți-

ganul nu se mai ivi până în cele din urmă.

„Cum de vii așa târziu prietene?” întrebă președintele pe cioroiul Min-ciună.

— „Hei, cinstiților, én se vedeți d-vostre, eu nu trăesc numai din procese. Mai întâiu mi-a fost zorț să fierb mazerea și s'o dau nevastei să o semene.”

„Băc Ióne, s'aștepti pân' s'o alege și din aia mazere”, duse județul umflându-se de risu.

Dér Țiganul îngâmfatú coala răs-punse chiar advocătesce:

— „Va răsări tocmăi așa mazerea mea, cum au răsăritú și puii din oule cároiumarului Pricină, care i-le-a datú párișului meu fierțe și moi molcúte.”

„Bravo”, grăiră într'unú sunetú toți cei ce erau de față. „Bună advocatú.”

— „Va să ducă am căștigatú?” duse Țiganul scuturându odată cu mândria din capú, că a căștigatú pe cárciu-marú.

Caprele Țiganului.

Pe vremile când bieții ómenii dă-deau dijmă, unú Țiganú avea mái multú de cinc' capre avea, rogu-vé șese capre.

Domnulú s'eu ilú prinse într'o d'icu caprele și-i duse:

„Măi Țigane, tu ai șese capre una să m'i-o dai mie.”

— „Ț-așú da, rabde-te sfinții ocóne, dér numai trei capre am: șuta cu cornuta una; barza cu varoșa doué; țapu cu mă-sa trei.

MULTE SI DE TOATE.

Capră ucigașă.

Contele Gottfried Leibnitz, unul dintre cei mai învățați bărbați ai Germaniei întrú contimporanii săi, povestese, că unú măstru din Halberstadt avea o capră frumósă pe care o iubia peste măsură. Omulú fiindú de unú temperamentú fórte viu, de multe-ori se juca cu capra, ridéndú de ea, mai alesú atunci, cândú îi succedea s'o mánie tare. Petrecerea sa caracteristică cu capra însă și-o afla într'aceea, că táia fálii micí de páne și le întindea caprei pe vérfulú cuțitului. Capra se întindea cu bucuria după bucata, ce-i se oferia, când stăpánulú ei întorcea lalulú cuțitului și lovia cu elú botulú caprei. Animalulú suferi această curiosă plăcere a măestrului, dér după ce védú, că istoria această se repeșce adeseori, își puse de gândú să n'o mai sufere. La proxima ocașiă, când omulú supără s'arși pe capră în modulú amin-titú, sári asupra lui c'o furii și c'o urá înflăcărata, cum rarú se póte vedé la unú animalú, și se aruncá asupra omului. În momentulú când capra se aruncá asupra lui, cuțitulú ilú ținea îndreptatú cu vérfulú spre inimă. Capra se bufní odatá grozavú cu capulú în pláselele cuțitului, care se infipse numai decátú în inima măestrului, așa că acesta după câteva minute își dete sufletulú.

Feriți-vé dér a supéra animalele!

Lucsulú la cei vechi.

Ca să ne putemú face o mică idee despre lucsulú la cei vechi, dămú aici câteva exemple dintr'o statistică de felulú acesta. O patriciană romană cu numele Paula Lolía, cândú se gátia frumósú cheltuia câte 400 de sesterti, séu 300 milióne floriní de ai noștri, pentru hainele ce le îmbráca. Cerceii pe carí îi purta Cleopatra și carí topiți fiindú, fluidulú l'a beutú Antoniu ca să se vindece de-o anumitá bólă, prețuiau 100 de sestertii séu 750,000 floriní. Iuliu Caesar a cumpératú patricianeii Servilia unú margaritarú în prețú de 450,000 floriní. Alesandru Marele a datú fetei filosofului Perillus 50 de talanți séu 80,000 fl. pentru o haină de nuntá. Regele Nicodes din Cipru a datú lui Isocrate 36,000 de talanți dreptú prețú pentru o vorbire. Lui Isocrate i-se plătia pentru instruirea fiá-cărui copilú câte

300 fl. pe anú. Unú rege persianú a cheltuitú cu ocașia primirei unorú óspeți 720,000 fl. Tiberius și Caligula dáruiră fiá-cărui locuitorú din Roma câte 250 fl. Alesandru Marele și-a cumpératú calulú séu, Bucefalú, c'unú prețú fabulosú de 32,200 fl. și-unú patricianú din Roma a datú pentru unú pesce 450 fl. Esemple de aceste suntú încă cu miile.

Domnișóra duellantă.

Cetimú în Wiener Tagblatt: „In Viena o tinéřă fatá a provocatú la duellú pe unú medicú, care a insultatú pe o prietină a ei. Duellulú s'a întéplátú și mediculú a fostú ránitú. Aménuntele întéplárei suntú fórte interesante. Fata duellantă se chiamá M. Slava de 19 ani. Ea s'a născutú în Croația, dér încă de copilá mică ajunsé la casa unei rudenii din America, unde a și crescutú. Ea e fórte dibace în duellú și impușcă minunatú. În dílele trecute auđindú, că Dr. K. a insultatú pe o prietină a ei, a rugatú pe doi tineri să provoče în numele ei la duellú pe mediculú. Secundanții ei erau unú medicinistú și unú oficerú în rezervá. Dr. K. la începutú n'a luatú lucrulú în seriosú și a refusatú a da satisfaciá domnișórei, fiind-că ținea de unú lucru pré din cale afará hazliu, ca ou sabia în mánă să ș'i apere dreptulú față de-o domnișóra. După ce secundanții d-șórei Slava îi spuserá răs-punsulú Dr-lui K., ea scóse dintr'o ládiță o biciușá și duse celorú doi tineri: „Vedeți această mică avere, domnii mei? Décă în timpú de 24 óre Dr. K. nu'mí va da satisfaciá va avé de lucru cu acesta.” Ca să se evite unú scandalú, în fine Dr. K. a primitú duellulú. Eșirá la loculú hotáritú. Dr. K. se desbráca de cămașe, D-șóra Slava încă se făcú comódá, ca să nu se aducá nici unú pretecutú în contra duellului. La semnulú datú D-șóra Slava atacá, fiind-că Dr. K. n'a voitú să atace elú, ci s'a mărghinitú pe lângá apérare. Loviturile ei urmau repede una după alta, ér Dr. K. se tređi deodatá c'o grea raná la brațú, așa că n'a mai pututú să mai continue luptá. A făcutú deci declarația, că se dá invinsú.

Calendarul septemneli. Table with columns for Pretariu, Sorele, Călend. Gregorian, Călendarulú Iulianú, and dates from 1890.

Sciri comerciale.

B.-Pesta, 17 Maiu. Negoțul de produse staționarú, abia în dílele din urmă s'au căutatú unii articuli. În manufacturí, cu măruntulú ceva mai mulțumitorú. Numărú abundantú, procentele pentru polițe prima 3 1/2 la sutá.

Timpulú a fostú domolú totá septemána. Ploi au cădú în mai multe párti. Rapórtele despre starea séménaturilorú, peste totú bune; ghiața însă, cădú în septemána asta în mai multe párti, a causatú pagube mari în séménaturí și vii.

Bucatele. În America, pe piețele din New-York și Chicago, prețulú gráului a scáđutú fórte tare. Séménaturile din America primitú o recoltá numai de mijlocú. Prețurile americane au influin-

țatú mai simțitorú în Germania, fiind-că aici recolta promise a fi mai favorabilá. În Berlinú au scáđutú gráulú cu 4, șe-cara cu 4 mărci, față de septemána precedentá. În B.-Pesta negoțul slabú, miș-carea de septemána în gráu 70,000 măji metrice. Sécară s'a vëndutú 2000 măji metrice, ovésú cam 4000.

Coloniale. Negoțul slabú. Prețurile cam totú acelea.

În victualie negoțul de asemenea restrinsú. Oușle 52 1/2—53 1/2 la 1 fl.

Pástiúse. Notéză fasolea albá 6.25, 7 fl., linteá 9 fl., hríșca 5.25, 5 fl., mazé-rea 8.50, 9.50 fl., séménța de macú oferítá cu 6 fl.

Unsóra de porcú. Prețulú a datú îndéřptú, s'a negociatú de orașú, cu butoiu cu 54 fl., fără butoiu cu 52 fl.

Pei. Negoțul puținú, prețurile neschimbate.

Pei uscate. În piéță s'au infățisatú cápi-va cumpératori din Bánatú, carí au cumpératú câteva sute pei, talpá. Notéză prima boi ungresci 60, 64 fl., pitlingi 65—75 fl. Kneip 100, 110 fl. suta de kilograme.

Pele lucrate. Negoțul slabú.

Tergulú de rimátori din Steinbruch. La 19 Maiu n. starea rimátorilorú a fostú de 165.484 capete, la 20 Maiu au intrátú 2724 capete și au eșitú 1588 rémánéndú la 20 Maiu unú numărú de 166.620 capete. — Se notéză: marfa un-gurescá veche, grea dela 42 cr. până la 44 cr. marfa un-gurescá tinerá grea dela 46 cr. până la 47 cr. — usóra dela 47 cr. până la 48 cr. — Marfa țéránescá grea dela 45 până la 46 cr. — de mijlocú dela 46 cr. până la 47 cr. usóra dela 46 cr. până la 47 cr. — Marfa de România de Bákony grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociá grea dela — cr. până la — cr. insé transito usóra dela — cr. până la — cr. transio dto țepósá grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociá dela — cr. până la — cr. Marfa sərbescá grea dela 45—47 1/2 cr. transito, mijlociá grea dela 46—47 cr. transito-șórá dela 46—47 cr. Porci îngráșati de unú anú dela — cr. până la — cr., îngráșati cu cucuruzú dela — cr. până la — cr., îngráșati cu ghindá dela — cr. până la — cr. Cantářiți a gará cu 4 1/2.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 21 Maiu 1890.

Table with columns for Sémínțe, Sémínțe vechi ori nouș, soiulú, and Prețulú per 100 chilgr. Includes items like Gráu Bánátenescú, Gráu dela Tisa, etc.

Cursulú

Table with columns for Produse div., Soiulú, and Cursulú. Includes items like Sem. de trif., Luțerná un-gur., etc.

Cursulú piéței Brașovú

Table with columns for Banca romănescá, Argintú romănescú, etc., and values.

Bursa din București din 21 Maiu

Table with columns for Valori, %, and secund. Includes items like Rentá romăná perpetuá 1876, Banca Națion. ult. div. 82.15, etc.

Cursulú losurilorú private din 21 Maiu.

Table with columns for Basilica, Creditú, Clary 40 fl. m. c., etc., and values.

Cursulú la bursa de Viena

din 23 Maiu st. n. 1890.

Table with columns for Rentá de aurú 4%, Rentá de hárțiá 5%, etc., and values.

Editorú și redactorú responsabilú: Dr. Aurel Mureșianu.

Advertisement for Anunț. Subscrișii avemú onórea a face cunoscutú, cumcă primim compunerea de proiecte pentru cládiri și deslegarea problemelorú tehnice de ori-ce naturá; apoi esecutarea de cládiri, lucrári de beton, apaducte, punerea în stare uscatá a zidurilorú umede etc., pe lângá prețurile cele mai moderate și prestarea garanției recerute. Aceia carí voiescú a se folose de serviciile nóstre, binevoiascá a se adresa la biroulú subscrișilorú din tergnulú gráului No. 558. Totú aici se póte procura Portland și Romancement prima calitate în saci cu prețuri moderate. GARTNER & MAZUCHI.

Mare Expozițiune de AGRICULTURA și SILVICULTURA Viena

14 Mai până 15 Octomvrie
10 ore dimineața până 10 ore seara.

de ARTE și
INDUSTRIĂ

Fontaine luminoase
Parc și Rotundă.
Sera luminată electrică.

Rotundă

Prețulu Ințrării 40 er. — Dumineca și în zile de sėrbători 30 cr. — Bilete pentru copii 20 er.

Ganz seid. bedruckte Foulards fl. 1.20 bis fl. 3.90
450 nerfch. Dessins) — verf. roben- und fückweise porto- und zollfrei in's Haus das Seiden-
fabrik-Dépôt G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10
fr. Porto.

ANUNȚ.

DENTISTUL D^r. GUST

ține consultațiunii dela 9—12 și dela 2—5 ore

TÈRGULŪ PÓMELORŪ No. 93

Scótarea dințilorŭ cu și fără de narcosă.
Plombarea dințilorŭ cu Cementŭ, argintŭ și aurŭ.
Dinți artificiali.

248

Societatea de asigurare pe acții Ungară-Franceză (FRANCO-HONGROISE).

323,3—3

Capitalŭ de acțiuni și celelalte obiecte de garanția ale societății facŭ:

8,247,989 florini 46 cr. v. a.

Pagube plătite până la finea anului 1888 fl. 39,504,187.85

Societatea asigură cu premiile cele mai eftine și pe lângă condițiunile cele mai culante:

- 1) Contra incendiului, fulgerului și contra pagubelorŭ cauzate prin esplosiunea de aburŭ și gazŭ,
- 2) contra urmărilorŭ la accidente corporale,
- 3) contra grindinei,
- 4) pe viața omului, pe căpitalurŭ cu și fără plata anticipativă a sumei asigurate pe rente, pensiuine și zestrurŭ.

Agentura generală în Cluși:

Agentul generalŭ: Secretari:
Siegmond Gámán. Iulius Csermák. Ludwig Márai.
Agentura principală pentru Brasovŭ și împrejurime la:
Domnulŭ HEINRICH ARONSOHN (Strada Vămŭ No. 10).

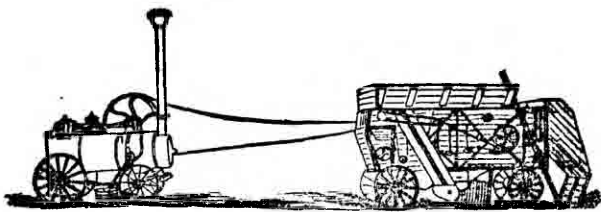
Turnătorŭ de ferŭ și fa- brica de mașini a lui SCHLICK

SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA.

FABRICA ȘI BIROULŪ:
VI., Külső váczŭ-út 1696/99,

BIROULŪ ÎN ORAȘŪ ȘI DEPOSITULŪ:
VI., Podmaniczky-uteza 14,

Garniturŭ de treieratŭ cu vaporŭ,

Locomobile și treierători cu aburŭ și pervasurŭ (rame) de ferŭ, mai departe Garniturŭ de treieratŭ cu Vėrtej (Göpel), morŭ pentru curățitulŭ cerealelorŭ

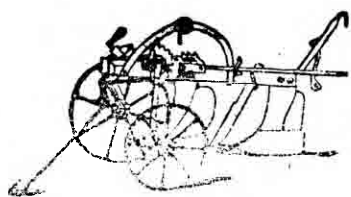
(Sistemŭ Baker și Vidats) Trieure. Mai departe se află gata: Aparate originale americane pentru legatulŭ snopilorŭ, mașini originale americane de cositŭ.

Plugurŭ patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 brazde,

Plugurŭ-Royal pat., Plugurŭ-Royal, cari se conducŭ de sine, Plugurŭ originale ale lui Schlick și Vidats cu 1 brazdă, unelte pentru lucrarea pământului, spărgătorŭ de bulgări, grape.

Mașini de semănatŭ în rândurŭ „HALADAS“, patentate ale lui Schlick.

Mașini de semănatŭ în latŭ, mașini pentru preparatŭ nutrețŭ, mașini pentru sfărmatŭ porumbŭ (cucuruzŭ), morŭ de urluitŭ, morŭ de măcinatŭ și instalațiunii pentru fabricarea de uleiŭ (piuș de uleiŭ).
Prețurile cele mai eftine. — Modalități de plată favorabile.

Prețurŭ curente la cerere gratis și franco.

281,18—8

Atelierŭ românŭ de pictură bisericească.

320,3—2

ANUNȚ.

In atelierulŭ românŭ de pictură bisericească alŭ lui
IOANŪ BACIU
preotŭ românŭ gr. c. în Sajó-Solymos (posta ult: Nagy-Sajó, în Transilvania.)
ÎNFIINȚATŪ ÎN ANULŪ 1880.

se lucrăză stichare, feliurite vestminte bisericesci, praporŭ și icóne bisericesci, flamuri scolare, candelabre, sfesnice de lemnŭ poleite cu aurŭ, tablourŭ istorice, portrete colorate pe pânză, tabernacle, cruci și iconostase, precum și orŭ-ce lucrurŭ ținătoare de arta picturŭ bisericesci, auritŭ și sculptură.

Cu cele mai moderate prețurŭ.

Dintre multele scrisorŭ de recunoscință, prin cari se atestă esactitatea și eftinătatea lucrurilorŭ efectuate în acestŭ atelierŭ, din lipsa de spațiu reproducŭ numai pe cele următoare:

M. On. D-nă Ioanŭ Baciu, preotŭ românŭ în Șoimușă.

Reinoirea a două cruci dela biserica noastră, cum și mai târziu Restignirea, lucrata de M. O. D-Vóstră ne-au satisfăcutŭ pe deplinŭ. Aceste lucrurŭ dovedescŭ, că sunteți pe deplinŭ stăpânŭ peste arta picturŭ și auriturŭ Poffindŭ Vė succese totŭ mai strălucite, suntemŭ cu deosebită stimă:

Ragla, 1 Septemvire 1888.

Eliá Posmusanŭ, Iónŭ Mărginendŭ,
preotŭ. curatorŭ.

M. On. D-nă Ioanŭ Baciu, preotŭ gr. cat. în Șoimușă.

Tabernaclulŭ concrețutŭ M. On. Domniei Tale spre a-lŭ orna după cerință, nu numei că e corėspondătorŭ, dăr a surprinsŭ pe toți locuitorŭ din comună. Artă escelentă, ce o poședi în pictură și auritură, mă îndemnă ca în numele comunei să-ți esprimŭ mulțămŭ, oftându-ți mai departe succese câtŭ se pôte de strălucite.

Budacu-românŭ, 7 Maiu 1889.

Ioanŭ Dumbravă,
preotŭ gr. cat.

Recunoscință.

Subscrisa reprezentanță bisericească a Ardanului își esprimă cea mai mare mulțămire și îndestulire pentru facerea unui iconostasŭ acordatŭ cu Domnulŭ preotŭ Ioanŭ Baciu, din Șoimușă, care iconostasŭ a fostŭ esecutatŭ cu totă arta și esactitatea pe lângă unŭ prețŭ de totŭ moderatŭ.

Ardanŭ, 16 Noemvire 1888.

Andreu Palimethi, Filipŭ Ursa,
preotŭ gr. cat. prim-curatorŭ.

Zeugniss, womit von Seite des Gefeertigten bestätigt wird, dass der Herr Pfarrer J. Baciu von S. — Solymos mir 12 Stück Kreuze Aufstaudos und zur Zufriedenheit vergoldet hat.

Sz.-Régen, am 4. November 1890.

Johann Keinzel,
Spenglermeister.

Atelierŭ românŭ de pictură bisericească.

Marea Menageriă

a lui

MONTENEGRO.

In urma mai multorŭ cererŭ din partea onor. publicŭ din loc, mă vėdŭ îndemnatŭ a prelungi rēmănerea mea aici până Marți în 27 l. c., reducendŭ totodată prețurile de intrare pentru

I locŭ 40 cr.

II „ 20 „

III „ 10 „

In fiecare zi se vorŭ da două reprezentațiuni la 4 ore p. m. și la 8 ore seara, la cari se vorŭ produce toți îmblânditorŭ și se va da hrană la tóte animalele.

In așteptarea unei numeroșe cercetări mă subsemnŭ cu distinsă stimă

328,3—2

Eduardo Montenegro.

Cele mai bune

Materii (stofe) de Brünn

liferăză cu prețurile originale

Fabrica de postavurŭ fine

Siegel-Imhof

in Brünn.

Pentru unŭ rėndŭ de haine bărbătesci

de primăveră seu vėră este de ajunsŭ unŭ couponŭ în lungime de 3-10 mtr., cari facŭ 4 coși de Viena.

Unŭ couponŭ din

- lână veritabilă costă
- fl. 4.80 calitatea obicnuită.
 - fl. 7.75 calitatea fină.
 - fl. 10.50 calitatea cea mai fină.
 - fl. 12.40 calitatea suprafină.

Mai departe suntŭ de căpėtătŭ în cea mai mare alegere Kammgarne țesute cu fircele de mătase, stofe pentru pardesuri, păsă (Loden) pentru vinătorŭ și turisți, peruvianŭ și toscingŭ pentru haine de salonŭ, postavurŭ pentru uniforme de amploti, stofe de spălatŭ din ață pentru bărbai și copii, stofe veritabile de pichetŭ pentru giletŭ, etc. etc.

Pentru marfa bună, liferația esactă și întocmai după mostre se garantăză.

Mostre gratis și franco.

268,40-25

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potŭ cumpėra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciurcu.

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reinoirea prenumerațiunii să binevoiască a scrie pe couponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se aboneză din nou, să binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și să arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonați, că mai avemŭ din anii trecuți numerŭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregŭ colecțiuni, pentru cari se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.